

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 4. juni 2004

Deres ref:
04/128 Ø LW

HØRING – NOU 2004 1: MODERNISERT FOLKETRYGD – BÆREKRAFTIG PENSJON FOR FRAMTIDA

Det vises til departementets høringsbrev datert 14. januar 2004.

Verdipapirfondenes Forening har følgende merknader til Pensjonskommisjonens innstilling:

- Fondering av folketrygden (kapittel 10).

Tre av kommisjonens medlemmer (Johansen, Skjørestad og Reinertsen) foreslår at en del av en framtidig modernisert folketrygd (som et flertall i kommisjonen tilrår) blir gjort innskuddsbasert etter en modell med likhetstrekk fra reformert folkepensjon i Sverige. Forslaget innebærer at det opprettes en innskuddskonto for hvert enkelt individ, der innskuddene skjer gjennom skatteoppkrevingssystemet og håndteres videre av en pensjonsmyndighet. Det er antydning at 2 prosent innskudd av pensjonsgivende inntekt opp til 8G kan være et «passende nivå» på det årlige innskuddet. Den enkelte vil etter forslaget selv bestemme hvordan sparemidlene skal forvaltes gjennom å kunne velge mellom godkjente forvaltere. De tre forslagsstillerne peker på at erfaringene fra reformen i Sverige tilsier at valgmulighetene antakelig bør begrenses til et mindre antall fond/forvaltningsmandat.

Verdipapirfondenes Forening vil framheve at plasseringer i verdipapirfond etter vår oppfatning vil være en særdeles velegnet måte å forvalte slike langsiktige sparemidler på, uavhengig av hvilke begrensninger man eventuelt vil ønske å legge inn for å holde forvaltningskostnadene nede eller for å begrense risikoeksponeringen. Av hensyn til forbrukerbeskyttelse er verdipapirfond underlagt streng regulering og tilsyn. Et helt sentralt element i produktreguleringen er at et verdipapirfond må diversifisere sine investeringer gjennom å plassere i en bredt sammensatt portefølje. Vi vil dessuten påpeke at kostnads- og avkastningsforholdene i verdipapirfond er meget oversiktlige og transparente (oppdaterte opplysninger om alle kostnadselementer og nettoavkastning i det enkelte fond er tilgjengelig i media på daglig basis). Gjennom krav til utforming av forenklet prospekt (som trer i kraft ved årsskiftet) vil det for hvert enkelt verdipapirfond bli utarbeidet et kort og lettfattelig dokument med relevant informasjon slik at den enkelte gis bedre muligheter til å kunne ta stilling til hvilke verdipapirfond man ønsker å plassere midlene i. Dette, kombinert med at det finnes en rekke ulike tilbydere av verdipapirfond i det norske markedet (både norske og utenlandske), innebærer at det burde ligge til rette for at det vil bli en meget effektiv konkurranse om forvaltningen av disse sparemidlene.

- Supplerende pensjoner i arbeidsforhold (kapittel 11).

Pensjonskommisjonen regner med at pensjonsordninger i arbeidsforhold vil spille en større rolle i framtiden. Dette mener kommisjonen er nødvendig både med tanke på å avlaste folketrygdens utgifter og for å tilby ordninger til de anslagsvis 8-900 000 arbeidstakere i privat sektor som i dag ikke har noen tjenstepensjonsordning. En samlet Pensjonskommisjon finner det derfor ønskelig at det etableres pensjoner i arbeidsforhold for disse gruppene. Et mindretall i kommisjonen tar til ordet for et det bør lovfestes en rett til pensjon i arbeidsforhold, mens flertallet mener at det ikke bør innføres obligatoriske minstekrav om pensjonsordninger i arbeidsforhold for alle yrkesaktive.

Vi registrerer at Statsministeren i sitt brev til TBL/BNL og Fellesforbundet datert 31. mars i år varslar at Regjeringen i Stortingsmeldingen om oppfølgingen av Pensjonskommisjonens innstilling, som skal fremmes i løpet av høsten, vil fremme *«forslag om pensjoner i arbeidsforhold, herunder forslag som fyller visse minimumsstandarder og som gjelder alle lønsmottakere som ikke allerede har bedre ordninger»*. I brevet vises det også til forslaget som nå er på høring om at arbeidstakere skal gis adgang til å bidra med opptil halvparten av innskuddet i innskuddsbaserte tjenstepensjonsordninger, begrenset oppad til maks 4 pst. av lønn.

Verdipapirfondenes Forening anser det ikke som sin oppgave å ta stilling til spørsmålet om obligatoriske pensjonsordninger i arbeidsforhold. Vi ønsker imidlertid å peke på et alternativ til dette som vi mener bør vurderes nærmere: Per i dag er alle de 8-900 000 arbeidstakere i privat sektor som ikke har noen tjenstepensjonsordning, henvist til IPA-regelverket dersom de ønsker å spare til egen pensjon innenfor skatteloven. Ved sparing innenfor IPA gis det som kjent et fradrag i lignet skatt på 28 prosent av innbetalingen, mens utbetalingen fra ordningen beskattes som pensjonsinntekt, dvs. at beskatningen kan komme opp i 44,5 prosent for de med høyest inntekt. Foruten at disse skattereglene er vesentlig mindre gunstig enn det som gjelder for kollektive pensjonsordninger, vil det for mange faktisk ikke være noen skattefordel å plassere i IPA i forhold til alternative spareformer. Dette gjelder særlig for personer med få år igjen til pensjonering, og som ikke er i formuesskatteposisjon.

Pensjonskommisjonen viser til at andelen uten noen pensjonsordning i arbeidsforhold er størst innen varehandel, hotell og restaurant, samt bygg og anlegg. Dette betyr at det nettopp er innenfor tradisjonelle kvinne- og lavlønnsgrupper at man henvises til IPA-regelverket dersom man ønsker å spare til sin egen pensjon utover folketrygden. Samtidig er altså skattemessige fradragsregler for den individuelle pensjonssparingen som denne gruppen er henvist til, vesentlig mindre gunstig enn hva som gjelder for kollektive pensjonsordninger. Det er vanskelig å forstå den fordelingspolitiske begrunnelsen for dette.

Det fortøner seg som en svært lite treffsikker fordelingspolitikk å gjøre den enkeltes tilgang til en gunstig skattemessig behandling av pensjonssparingen (kollektiv tjenstepensjon) betinget av at vedkommende er så heldig at han eller hun har en arbeidsgiver som tilbyr en kollektiv tjenstepensjonsordning. Urimeligheten i dette gjøres etter vårt skjønn enda tydeligere gjennom forslaget som nå er på høring om at arbeidstakere skal gis adgang til å bidra med inntil halvparten av innskuddet i innskuddsbaserte tjenstepensjonsordninger, og få fullt skattefradrag for dette.

Etter vår oppfatning bør et nærliggende alternativ til å vurdere obligatorisk tjenstepensjonsordninger, være å endre den skattemessige behandlingen av IPA slik at personer som i dag ikke er omfattet av en tjenstepensjonsordning, innvilges de samme skattemessig fordeler ved sin pensjonssparing som gjelder for de personer som inngår i en tjenstepensjonsordning. Dvs. at det bør gis fullt fradrag for innbetalinger til IPA (betinget av at vedkommende ikke er medlem i en tjenstepensjonsordning) etter de samme regler og satser som gjelder for innskuddsbasert tjenstepensjon. Den skattemessige behandlingen bør videre være uavhengig av hvorvidt innbetalingen til IPA-ordningen skjer via arbeidsgiver eller direkte fra arbeidstaker. Det bør med andre ord være adgang for at arbeidsgiver kan foreta innskudd til arbeidstakers IPA uten at dette regnes som lønnsinntekt for den enkelte (dvs. slik systemet er for tjenstepensjonsordninger).

Denne modellen vil også innebære at selvstendig næringsdrivende og enkeltmannsforetak – som ikke vil ha mulighet til å inngå i en kollektiv tjenstepensjonsordning (selv om den gjøres obligatorisk) – gis adgang til å spare til egen pensjon etter den samme skattemessige behandling som for medlemmer i en kollektiv tjenstepensjonsordning.

Skulle det bli innført obligatorisk tjenstepensjonsordning med lavere innskuddssatser enn maksimalsatsene etter innskuddspensjonsloven, kan vårt forslag justeres til å gi den enkelte arbeidstaker skattefradrag for egen sparing begrenset oppad til maksimalsatsen fratrukket arbeidsgivers innskudd.

Vi vil anta at vårt alternative forslag både vil være enklere å innføre og langt lettere å administrere enn en obligatorisk tjenstepensjonsordning. Ved jobbskifte vil innbetalingene til pensjonsordningen kunne fortsette som før, og dermed virke nøytralt inn på arbeidsmobiliteten. Modellen vil sikre skattemessig likebehandling av pensjonssparing mellom personer innenfor eller utenfor en kollektiv tjenstepensjonsordning. Fordelingspolitisk må et slikt system antas å ha ønskelige virkninger. Vi håper at vårt alternative forslag blir tatt med videre i den politiske behandlingen av Pensjonskommisjonens innstilling.

Med vennlig hilsen
Verdipapirfondenes Forening

Lasse Ruud
Adm. direktør